

Universal Declaration of Human Rights - Hausa (Nigeria)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Muhimmin Jawabin da Majalisar Dinkin Duniya ta bayyana game da Hakkokin Yan-adam a shekarar 1948

Gabatarwa

Ganin cewa ‘yanci da adalci da zaman lafiya ba za su girku a duniya ba, sai in an amince da cewa: dukkan ‘yan-adam suna da mutunci, kuma suna da hakkoki na kowa daidai da na kowa, waɗanda ba za a iya kwace musu ba,

Ganin cewa ba abin da ya sa aka aikata abubuwa irin na lokacin jahiliyya waɗanda ke tada hankalin duniya gaba-ɗaya, illa rashin sanin hakkokin ɗan-adam da rena su. Ganin kuma cewa an bayyana cewa: muhimmin gurin da ‘yan-adam suka sa gaba shi ne, bayan sun kuɓuta daga tsananin iko da wahala, kowa ya sami damar faɗin ra'ayinsa kuma ya sa rai ga abin da zuciyarsa ta saka masa,

Ganin cewa ya kamata a kafa hukumomi waɗanda za su kula da kiyayewa da hakkokin ‘yan-adam, ta hanyar girka dokoki, domin kada tsananin iko da danniya su yi yawa har su kai mutane ga yin kara ko yin tawaye,

Ganin cewa ya kamata a karfafa aminci tsakanin kasashe,

Ganin cewa a cikin usular (takardar sharuɗa) al'ummu, kasashen duniya sun sake nuna amincewarsu da muhimman hakkokin ‘yan-adam, da mutuncinsu, da darajar da waɗannan halittu suke da ita kuma a kan daidai-wa-daيدا ga namiji da mace, suka kuma ɗauki alkawalin yin kokari domin su kyautata wa ‘yan-adam jin daɗin rayuwa a cikin suna kara walawa da ‘yancinsu,

Ganin cewa kasashen da Majalisar Dinkin Duniya ta kunsu sun ɗauki alkawalin cewa: tare da haɗin gwiwar Majalisar, za su tabbatar da abin da zai sa ko'ina a duniya a kiyaye da dukkan muhimman hakkokin ‘yan-adam da dukkan abubuwan da ‘yancinsu ya kunsu,

Ganin cewa muhimmin abin da zai sa a cika wannan alkawali shi ne, dukkan kasashen duniya su zamanto da huska ɗaya za su hangi waɗannan hakkokin ‘yan-adam da abubuwan da ‘yancinsu ya kunsu,

Majalisar Dinkin Duniya, a zaman taronta na gaba-ɗaya ta faɗi cewa:

Abubuwan da wannan jawabi ya kunsu su zamanto gurin da dukkan al'ummu da kasashen duniya suka haɗu a kansa kuma suka yi kokarin cimma, domin kowane mutum da kowane sashen jama'a wanda yake da wannan jawabi a ka ko da wane lokaci, ya maida himma ta hanyar tsarin makarantu da tarbiyya domin a karfafa kiyayewa da waɗannan hakkoki da dukkan abubuwan da ‘yancin ɗan-adam ya kunsu. Bayan haka a yi kokari ta hanyar ɗaukar mataakai waɗanda za a rika ingantawa lokaci zuwa lokaci, kuma waɗanda za su shafi kasa ɗaya ko kasashe da yawa domin ko'ina a duniya jama'ar kasashen da Majalisar Dinkin Duniya ta kunsu da ta kasashen da ke karkashin mulkin waɗansu daga cikinsu ta karɓi wannan jawabi, ta kuma yi amfani da shi yadda ya kamata.

Mataki na farko (1)

Su dai ‘yan-adam, ana haifuwarsu ne duka ‘yantattu, kuma kowannensu na da mutunci da hakkoki daidai da na kowa. Suna da hankali da tunani, saboda haka duk abin da za su aikata wa juna, ya kamata su yi shi a cikin ‘yan-uwanci.

Mataki na biyu (2)

Kowane mutum na da hujjar cin moriyar dukkan abubuwan da ‘yanci ya kunsu da dukkan hakkokin da aka bayyana a cikin wannan jawabi ba tare da bambanci ko kaɗan ba, ko na launin fata, ko na zama mace wala namiji, ko na harshe, ko na addini, ko na ra'ayin siyasa, ko kuma bambancin ra'ayin da ya shafi kasarsu, ko na zaman jama'a, ko na arziki, ko na haifuwa, ko na wani hali daban.

Bayan haka, ba za a gwada wa mutum wani bambanci ba saboda matsayin kasarsu ko yankinsu a fannin siyasa ko na hukunce-hukuncen shari'a ko a huskar kasashen duniya, ko da kuwa kasar mai mulkin-kai ce, ko tana farkashin mulkin wata kasa, ko ba ta da cikakken mulkin-kai, ko da wani abin da ya rage mata mulki.

Mataki na uku (3)

Kowane mutum na da hakkin rayuwa, da zamantowa cikin ‘yanci da samun a kiyaye halittarsa.

Mataki na huɗu (4)

Ba ɗan-adam wanda za a sa bauta, kuma doka ta hana bauta da fataucin bayi ta kowane hali.

Mataki na biyar (5)

Ba wanda za a yi wa azaba, ko a yi masa hukunci ko horo wanda bai dace da ɗan-adam ba, ko wanda zai kasanta shi.

Mataki na shida (6)

Kowane mutum na da hakkin a ko'ina a san da darajar halittarsa a huskar doka.

Mataki na bakwai (7)

Kowa daidai yake da kowa a gaban doka, kuma kowa na da hakkin doka ta yi masa kariya ba tare da nuna bambanci ba. Kowane ɗan-adam kamar kowa, na da hakkin a yi masa kariya game da duk wani bambancin da zai saba wa matakan da ke cikin wannan jawabi, da kuma kariya game da duk wata manafisa ta sa shi nuna irin wannan bambanci.

Mataki na takwas (8)

Kowane mutum, idan ya ga za'a aikata abin da zai hana shi cin moriyar hakkokinsa waɗanda tsarin mulki ko dokar kasa ta tanada masa, yana da hakkin ya kai kara a gaban hukumar kasarsu wadda ke da mukamin yanke hukunci game da irin wannan laifi.

Mataki na tara (9)

Ba wanda za'a tsare ko a ɗaure shi, ko kuma a sa shi gudun-hijira ba gaira ba saba.

Mataki na goma (10)

Kowane mutum na da hakki a zaman daidai da kowa, na kotu adali kuma mai zaman kansa wanda aka kai kararsa a gabansa ya saurari maganar mutumin a cikin adalci kuma a gaban idon jama'a, domin kotun nan ne zai kayyade masa hakkokinsa da nauyin da ya rataya a wuyansa, ko ya tabbatar da dalilin da ya sa doka ta tuhume shi da laifi kuma za a yi masa hukunci.

Mataki na goma sha ɗaya (11)

1. Duk mutumin da aka tuhuma da aikata wani laifi, zai kasance da matsayin mara-laifi sai bayan an yi masa shari'a a gaban idon jama'a wadda ta nuna cewa ya taka doka, ya zamanto kuma a lokacin shari'ar an tabbatar masa da kariya wadda za ta kasance maceciyarsa.

2. Ba wanda za a dfaure saboda ya aikata kuskure ko wani abu wanda dokar kasa ko ta kasashen duniya ba ta maida laifi ba a lokacin da ya aikata shi, ko da daga baya ya zama babban laifi. Haka kuma, ba za a yi wa mutum hukunci fiye da yadda dokar da ke ci a lokacin da ya aikata laifin ta kayyade game da wannan laifi ba, ko da daga baya an sake ta.

Mataki na goma sha biyu (12)

Ba wanda wani zai shiga sha'aninsa na rayuwa, ko na iyali, ko na mahalli, ko na wasiku ba tare da yardarsa ba, ko kuma a ci masa mutunci ko bata masa suna. Kowa na da hakkin doka ta yi masa kariya game da irin wadannan abubuwa.

Mataki na goma sha uku (13)

1. Kowane mutum na da hakkin yin kai-da-kawowa cikin 'yanci, ya ma zauna wurin da yake so a cikin wata kasa.

2. Kowane mutum na da hakkin ya fita daga kowace kasa, har da kasarsu kuma yana da hakkin komowa kasarsu.

Mataki na goma sha huɗu (14)

1. Idan azaba ta kai wa mutum karo, yana da hakkin ya tambayi wadansu kasashe gudun-hijira kuma ya same shi da matsayin ɗan gudun-hijiran da doka ta hana a taɓa.

2. Mutumin ba zai iya yin amfani da wannan hakki ba idan ana nemansa bayan an tabbata ya aikata babban laifi irin wanda doka ta hana ko wanda ya saba wa manufar Majalisar Dinkin Duniya da ka'idodinta.

Mataki na goma sha biyar (15)

1. Kowane mutum na da hakkin kasancewa ɗan wata kasa.

2. Ba wanda za a tuɓe wa rigarsa ta ɗan-kasa ba tare da cikakken dalili ba, ko a hana masa yin amfani da hakkinsa na sake kasa idan ya ga dama.

Mataki na goma sha shida (16)

1. Idan mace da namiji sun isa aure, suna da hakkin su auri juna su yi iyali, kuma za a yi auren ba tare da an rage wa waninsu darajarsa ta ɗan-adam ba saboda launin fatarsa ko don yana ɗan wata kasa ko kuma don addininsa. Kuma za su kasance da hakkoki na namiji daidai da na mace a game da wannan aure, a cikin zaman auren ko a lokacin rabuwa idan ta faru.

2. Ba za a dfaura auren ba sai kowane daga cikin angwayen ya bada yardarsa cikin 'yanci.

3. Shi dai iyali shi ne muhimmin tushen jama'a, saboda haka ya kamata jama'a da hukuma su kiyaye shi.

Mataki na goma sha bakwai (17)

1. Kowane mutum, ko shi ɗaya ko a cikin tarayya, yana da hakkin ya mallaki dukiya.

2. Ba wanda za a kwace wa dukiyarsa ba tare da cikakken dalili ba.

Mataki na goma sha takwas (18)

Kowane mutum na da hakkin ya sami ‘yancin yin tunani da na sanin ya kamata da na bin addini; saboda haka yana da ‘yancin sake addini ko ra'ayin da ya bada gaskiya gare shi, da kuma ‘yancin nuna addininsa ko ra'ayinsa, shi daya ko a cikin taro kuma a fili ko a boye ta hanyar koyarwa ko yin ibada, ko bauta wa abin da ya bada gaskiya gare shi da yin abubuwan da abin da yake bauta wa dɓin ya nuna masa.

Mataki na goma sha tara (19)

Kowane ɗan-adam na da hakkin ya sami ‘yancin kasancewa da ra'ayin kansa da ‘yancin fadar ra'ayin nasa; saboda haka yana da hakkin ya sami ‘yancin kauda duk wani tsoro game da ra'ayoyinsa, da ‘yancin neman labaru da sababbin ra'ayoyi, ya same su kuma ya baza su duk inda yake so ba tare da sanin iyaka ba, kuma ta kowace hanya.

Mataki na ashirin (20)

1. Kowane mutum na da hakkin ya sami ‘yancin yin taro da kafa kungiyoyi tare da makamantansa muddin dai kungiyoyin na zaman lafiya ne.
2. Ba wanda za a tilasta wa shiga wata kungiya.

Mataki na ashirin da ɗaya (21)

1. Kowane mutum na da hakkin kasancewa a cikin ja-gorancin harkokin jama'a na kasarsu, ko shi da kansa ko ta hanyar aika wakilansa waɗanda ya zaba cikin ‘yanci.
2. Kowane mutum na da hakki a cikin sharaɗin daidai-wa-ɗaida ya sami halin a ɗaukaka shi ya kama ragamar tafiyar da waɗansu ayyukan kasarsu na kula da harkokin jama'a.
3. Yadda al'umma ke so ne mahakunta za su tafiyar da mulkin kasa; za a san buƙatar al'umma game da mulki ta hanyar gudanar da zabe kan gaskiya lokaci zuwa lokaci, inda dukkan ‘yan-kasa a zaman daidai-wa-ɗaida muddin dai suna cikin sharaɗi, su sami damar zartar da zaben kuma cikin an yi jefa kuri'a a asirce ko ta wata hanya mai kama da haka, domin a tabbatar cewa kowa ya yi zabe cikin ‘yanci.

Mataki na ashirin da biyu (22)

Kowane mutum, a matsayinsa na kasancewa ɗaya daga cikin halittun da jama'a ta kunsu, yana da hakkin a tabbatar masa da jin ɗaɗin rayuwa ma'anar tabbatar wa ɗan-adam da jin ɗaɗin rayuwa shi ne: dangance da tsarin kowace kasa da halin da take da shi, kowane taliki, da ƙoƙarin kasarsu da taimakon kasashen duniya, ya ci moriyar hakkokinsa na samun biyan buƙatunsa game da tattalin arziƙi, da jin dadin jama'a, da al'adu, domin waɗannan abubuwa ne ke tabbatar masa da mutunci kuma suke ɗaukaka darajar halittarsa cikin walawa.

Mataki na ashirin da uku (23)

1. Kowane mutum na da hakkin ya sami aiki, da ‘yancin ya zabi aikin da yake so dangance da kwarewarsa, ya kuma yi aikin kamar kowa a cikin sharaɗi gwargwado, kuma yana da hakkin a kiyaye shi da rashin aiki.
2. Dukkan ‘yan-adam, ba tare da wani bambanci ba, suna da hakkin su sami kimar albashi da‘ya idan aiki ɗaya suke yi.
3. Duk wanda ke aiki na da hakkin ya sami albashi gwargwadon guminsa, wanda zai biya masa buƙatunsa na yau da kullum da shi da iyalinsa, kuma irin waɗanda suka kamaci ɗan-adam a cikin mutuncinsa. Bayan haka, idan akwai abubuwan da aka tsara don kyautata rayuwar jama'a, ya sami yin amfani da su.
4. Kowane mutum na da hakkin ya kafa kungiyoyin kiyaye sharuɗan sana'arsa tare da makamantansan, ko ya shiga wata kungiya mai irin wannan manufa domin ya tanadi abin da zai amfane shi.

Mataki na ashirin da huɗu (24)

A game da aiki, kowane mutum na da hakkin ya sami hutu don ya shafata da musamman kayyadadden wa'adin aiki yadda ba zai raunana masa ba, kuma yana da hakkin ya sami dogon hutu lokaci zuwa lokaci wanda a cikinsa zai kasance yana karɓar albashinsa.

Mataki na ashirin da biyar (25)

1. Kowane mutum na da hakkin ya sami isasshen halin da zai rayu da shi domin ya kiyaye lafiyarsa da shi da iyalinsa, da jin dadin rayuwarsu, ya kuma mallaki halin tabbatar musu da abinci da tufafi da mahalli da magani daga likita da sauran abubuwan kyautata rayuwa waɗanda suke bukata. Har ila yau yana da hakkin a sama masa abin da zai biya waɗannan bukatu da shi idan ya rasa aikinsa, ko yana rashin lafiya, ko wani musakanci ya same shi, ko yana cikin gwaurancin mutuwa, ko tsufa, ko wata ta'adi ko wani hatsari ya raba shi da dukiya da ya tanada yake rayuwa da ita.

2. Ya kamata a yi wa mata masu ciki da yara kanana tattali da taimako na musamman. Kuma dukkan yara ne ya kamata su ci moriyar wannan tattali da taimako, ba waɗanda aka haifa a cikin aure kadai ba.

Mataki na ashirin da shida (26)

1. Kowane mutum na da hakkin ya sami ilimi. Ya kamata ilimi ya zamanta ba na biya ba a kalla a cikin azuzuwan farko, wato tushen ilimi. Tilas ne ga kowa ya yi karatu a cikin azuzuwan farko. Ya kamata a baza ilimin husaha da na koyon sana'a a ko'ina. Duk wanda kwazonsa ya ba hali ya kamata a ba shi damar zuwa neman ilimin koli ba tare da bambanci ba.

2. Abin nufi ga ilimi shi ne: ya sama wa ɗan-Adam jin dadin rayuwa da karfafa kiyayewa da hakkokinsa da muhimman abubuwan da 'yancinsa ya kunsu. Ya kamata ilimi ya kawo fahimtar juna da ragowa da aminci tsakanin kasashe da tsakanin 'yan-Adam, kome launin fatarsu da addinin da suke bi, ya kuma karfafa kokarin da Majalisar Dinkin Duniya take yi domin a sami zaman lafiya da kwanciyar hankali a duniya.

3. Game da neman ilimi, iyayen ne a gaba wajen hakkin faɗin irin tarbiyyar da za a yi wa 'ya'yansu.

Mataki na ashirin da bakwai (27)

1. Kowane mutum na da hakkin bada gwargwadon gudummuwarsa cikin 'yanci ga dukkan al'amurran al'adu na da'irarsa da cin moriyar abubuwan da ake kagowa don daɗaɗa rai, da taimakawa ga ci-gaban kimiyya, haka kuma yana da hakkin ya yi amfani da hikimomin da da'irarsu ta tanada, da kyakkyawan sakamakon da aka samu daga kimiyya.

2. Kowa na da hakkin a yi masa kariya ta kowane hali, domin ya sami damar yin fara'a da cin amfanin abin da ya kirkiro a fannin kimiyya ko na adabi ko na hikima.

Mataki na ashirin da takwas (28)

Kowa na da hakkin ganin an sami kyakkyawan shiri a cikin zaman jama'a da tsakanin kasashen duniya domin hakkokin nan da dukkan abubuwan da 'yanci ya kunsu waɗanda aka bayyana a cikin wannan jawabi su tabbata sosai.

Mataki na ashirin da tara (29)

1. Ɗan-Adam na da nauyin bauta wa da'irar da yake rayuwa a ciki a wuyansa, domin a nan kadai ne yake samun halin karfafa darajarsa ta ɗan-Adam cikin 'yanci.

2. Kowa zai yi amfani matuka da hakkokinsa da abubuwan da 'yancinsa ya kunsu ba tare da wata iyaka ba, sai fa wadda doka ta kafa musamman domin a cikin zaman jama'a wadda ta san ma'anar dimukiradiyya,

kowa ya san kuma ya kiyaye da hakkokin makamantansa da abubuwan da ‘yancinsu ya kunsu, kuma domin dfa'a da kyakkyawan shirin jama'a da jin dadin rayuwa ga kowa su tabbata kamar yadda ya kamata.

3. Ta kowane hali ba za a iya yin amfani da waɗannan hakkoki da abubuwan da ‘yanci ya kunsu ba a cikin saba wa manufar Majalisar ‘Dinkin Duniya da ka'idodinta.

Mataki na talatin (30)

Ba wani mataki a cikin wannan jawabi, wanda wata kasa ko wata kungiya ko wani mutum zai yi amfani da shi, ya kwatanta cewa matakin ya ba shi ikon tafiya da wata hidima, ko aikata wani abu da nufin rushe waɗannan hakkoki da abubuwan da ‘yanci ya kunsu, waɗanda aka bayyana a cikin wannan jawabi.
